

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. LIV. Poena.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

tione Legis l. arg. n. 12. [Adhibe omnino, quæ de arg. à minori ad majus dixi in corollar. 8. partit. Element.]

VI.

Plus juris nemo transferre potest in ar-
gium, quam ipse in se habeat. Vid. *supr. lit.*
N. c. Nemo, cum ibi citatis, adde Steph.
Gratian. discept. forens. tom. 4. c. 777. n. 6.

VII.

Plus offerens reliquis anteponitur. Amplia:
etiam secundus & posterior tempore sit, nec
primus auditur, si tantundem offerat, plus enim
quam secundus denuo offerre tenetur.

Limita: (1.) in antiquis conductoribus. Perez.
C. de fid. & jur. h. s. n. 5. seqq. (2.) si aliqui bona
jam addicta sunt. Perez, *ibid. n. 12. seq.*

VIII.

Plus debito extorquens tenetur ad duplum &
tanquam fur punitur. Perez. *C. de Exact. Tribut.*
n. 17. hinc & agentes in rebus plures equos vel
rhedas à Provincialibus, quam opus habent, exi-
gere non possunt, etiam si dicentes se festinare in
obsequium Principis, & si pro curso pecuniam
exegerint, quadruplicata restituere tenentur. *l. 2.*
C. de Curios. & station. ibique Perez. n. 4. 6.

IX.

Plus valet quod fit in specie, quam quod fit in
genero. Andr. *in conf. si vagallus. col. 30. circa*,
med. per l. apud Labecorum. §. hoc dictum. ff. de
Injur. & patet in Evang. Marc. 16. Dicte disci-
pulis Iesu & Petro. *gloss. in Rubr. C. de Servit. &*
aqua. sic etiam tibi imponitur pena specialis,
non habet locum generalis, Andr. *in dict. conf.*
col. 5. ubi allegat text. in *l. Sandio. ff. de pen-*
nisi generalis etiam reservata fuerit in impositio-
ne speciali. Hinc etiam illud, quod dicitur;
remoto genere removere & speciem, per *l. di-*
uis. §. sicut. ff. de Jur. Codicil. quandoque fallit,
quia per prohibitionem generalem non tollitur,
quod specialiter fuit concessum. *l. uxorem. §. fe-*
licissimo. ff. de Leg. 3. nam generi per speciem de-
rogatur.

X.

PLUS valet, quod in veritate agitur,
quam quod simulatè concipitur, *rubr.*
& nigr. C. plus valere quod agitur &c. Si-
gismund. Scacc. *de commerc.* §. 1. quest. 7.
p. 3. limit. 7. n. 4. & 5. Narbonal. 35. *gloss. 4.*
n. 18. tit. 3. lib. 1. Recop.

CAP. LIV.

Poena.

Axioma. I.

Poena est, quicquid extra rei persecutionem
est, *l. 2. ff. de tut. & rat. diatr. l. 12. §. 1. ff.* si quis
omiss. caus. testam. *l. 5. in fin. ff. de publician. aff.*
l. 5. §. 1. ff. que in fraud. cred. l. 11. §. sed si plures 2.
ff. ad Leg. Aquil. l. 7. ibi: quidquid expedit (id
quod interest) poena non rei persecutio est. de

serv. export. ratio, quia poenales actiones rei per-
secutorii opponuntur, §. sequens divisio. *Inst.*
de aet. l. 5. ff. de alien. judic. mutand. caus. fac. l.
32. ff. ad Leg. Falcid. Gothofred. in not. ad Schnei-
dew. §. fin. Inst. de V. O. n. 12. lit. d.

II.

Poenæ modus est statuendus secundum condi-
tionem personarum, *l. 2. ff. de term. mot.* Ita in
delictis senibus parcitur quoad poenæ remissio-
nem, *d. l. 2. gloss. in l. auxilium §. in delictis. verb.*
miseratio. ff. de minor. Albericus *ibid. num. 4.* ubi
refert, senibus poenam mitigari ipso jure, non
ope restitutionis in integrum ratione imbecillita-
tis corporeæ, propter quam non sunt capaces
tanta poena, quantæ sunt fortes viri & robusti ju-
venes. Quandoque etiam juvenibus poena mi-
tigatur, ut si ætatis ita tenera sint ac delicate
complexionis, ut poenam graviorē ferre non
possint. Pacian. *in conf. 134. n. 43. add. 5 Jul.*
Clar. 5. §. fin. præf. crim. queſt. 1. num. 2. unde
& JCtus in l. Pedius 4. ff. de intend. ruin. nau-
frag. dixit. Ex personarum & rerum qualitate
poenam diligenter aestimandas esse, ne quid duri-
*us aut remissius constituantur, quam causa potu-*lat.* fac. l. aut facta 16. §. persona 3. ff. de pen. c. 1.*
§. quis vero temerario de pace junam. firmant. Gail.
2. obs. 110. n. 43. vid. Racemat. meas pag. 60.
th. n. 5 infr. ax. 16.

Amplia: non modo in modo poenæ, sed & in
ipsa poenâ personarum qualitas observanda est,
quoties poena Reipubl. debita delinquenti est
infingenda *l. 6. ff. ad L. Jul. peccul.* hic enim obser-
vatur iustitia distributiva, quia poena Reipubl.
infingitur ob læsionem datum, merita vero in
Reipubl. cum minuant læsionem, per conso-
quens etiam minuant poenam. Exemplum est in
Nobili & rufico furtum committentibus; aliud
est in *l. ad bestias 31. ff. de pen.*

Limita, ut procedat (1.) si criminaliter agatur,
non si civiliter. (2.) si dignitas personæ non aug-
at delictum.

III.

Quæcumque poena non est in arbitrio Reipubl.
in ea personarum ratio haberi nequit, quia de eo,
quod in arbitrio meo non est, non competit libe-
ra disponendi potestas. Exemplum est in punis
Jure divino positivo omnes homines obligante
statutis.

Limita tamen, ut possit poenæ modus à princi-
pe mutari, modò finis poenæ obtineatur.

IV.

Poenam judex lege vel statuto definitam pro
suo arbitrio mutare non potest. *c. de causis 4. §. il-*
lic etiam. extr. de offic. delegat. Qualen. *de juris d.*
th. 4. in fin. exeg. 1. Judex enim non debet esse cle-
mentior aut favorius ipsi Legibus. *Nov. 82. c. 10.*
Unde Impp. Judicem gravi notari infamia dicunt,
qui in crimen apud se probatum molliorem po-
nam intulerit. *l. 8. §. 2. C. ad Leg. Jul. de vi public.*
siquidem poenam ideo Legibus & actibus humanis
adjudicantur, ut eo minus recedatur ab eo quod
placuit. *l. si congruit 13. ff. de offic. Procons. l. si*
penam 68. de V. O. §. plane si quis. *Inst. de inutil.*
pena Reg. Sixt. 2. *conf. Marp. 12. n. 100.* cum ubi
pena

poena contemnitur, liberum sit homini malè agendo arbitrium. Martinus Monter. in decisi regni Arragon. 7. n. 11. conf. supr. lib. 9. c. 89. §. 19.
V.

Poena quoties certa à lege non est expressa & determinata, sive officio judicis arbitraria, sive extraordinaria est imponenda. l. 1. §. expilatores 1. ff. de effractor. ibidemque Bart. in pr. l. bodie 13. l. sanctio 4. ff. de poen. c. de causis. 4. §. fin. de offic. deleg. c. finem s. extr. de dol. c. querenti 2. extr. de V. S. Ant. de Butr. ib. n. 10. gl. in l. nemo Martyres. verb. distractabat. C. de SS. Eccles. & in Clem. i. verb. arbitrium. de accusat. Alex. conf. 13. n. 15. vol. 7. Gail. i. obs. 87. n. 1. ac arbitraria est animadversio. Tiraq. de poen. leg. temp. caus. 31. num. 34. Jacob. Schultz. ad Modestin. Pistor. p. 3. quest. 104. n. 9. Schrad. intr. ael. de feud. p. 10. sect. 19. n. 22. vers. eam ob causam. Carpz. p. 1. qu. crim. 49. n. 5. & semper mitior esse debet, quam qua legibus praescribitur, nec facilè ad poenam mortis extendenda. l. 1. ff. de furt. Bald. in l. 1. §. effractores ff. de extraord. cognit. l. 13. ff. de poen. licet quandoque possit. Welenb. parat. ff. ad L. Cor- nel. de Sicar. n. 16.

VI.

Poena non imponitur pro eo, quod bona fide gestum est. l. servum 71. §. prator 3. ff. de acquir. hered. Cravett. conf. 8. non malo animo n. 31. Aemilius conf. 134. n. 4. Bald. in l. 11. in fin. C. de his que poen. nom. & facientes probabiliter licere. crediderunt. Cravett. conf. 8. n. 31. Dispositio enim poenalis loquens in casu vero dolivel culpa, ad casum fictum extendi non debet. Cravett conf. 205. n. 33. & 39. sed potius restringitur ad solum casum. Aemili. conf. 18. n. 5. nec committitur poena statuti, quando non est formaliter contravenatum. Idem conf. 16. n. 15. Unde nec poena locum habere dicuntur, ubi deficit aliquid ex eius requisitis. Idem conf. 30. num. 3. nec incurrit in poenam qui fecit, quod tali casu fieri potuit. Baptist. Veronens. conf. 149. presens. n. 7. & 8. conf. crim. tom. 1. quia praesumitur statuentium fuisse voluntatem, ut poena tantum tenerit sponte delinquentes. Bald. in l. voluntas. C. de fideicom. non eos qui fecerunt, quod tali casu à quolibet fieride. bniſſer vel potuerit. l. fin. ubi Bart. & Dd. C. si mancip. ita fuer. alien. l. cum servus 39. de V. O. Welenb. 2. conf. 61. n. 25.

VII.

Poena statuta comprehensa magis est atten- denda, quam Juris Communis. Cravett. conf. 41. n. 8. qua cum imponitur etiam per verba futuri temporis, ad exclamationem actus ipso jure imposta intelligitur. Dec. in cap. cum & plantare 3. §. in Ecclesiis. n. 28. de privileg. cap. 2. de rescript. Anton. in cap. 2. de postul. Tiraq. in l. si unquam. verb. revertatur. n. 48. C. de revoc. donat. adeo ut etiam poena statuti locum habeat, quotiescumq. vel minima actus solennitas deficit. l. quandiu 6. ubi Bald. C. distract. pignor. l. si qui ducenta 13. §. si ita 2. de reb. dub. l. quamvis 13. ill. in posses- logat. Tiraq. de retract. convent. §. 4. gloss. 6. n. 25. & 26. Angel. Alex. & Dd. in l. stipulationum a- lie. §. per sortem. per ill. text. l. in execut. 85. §. isem si ego 46. de V. O. Welenb. 2. conf. 61. n. 7.

VIII.

Poena quotiescumque in aliqua Lege circa u- num casum est apposita, habito respectu ad pri- vilegium alicuius persona, si postea per aliam Le- gem fiat additio ad illum casum, extendendo ad alias personas, non facta mentione de poena: in alia additione poena posita in priore lege non- censetur repetita in additione. Jas. in l. fin. princ. ff. de in jus vocant. & in §. ex maleficiis. verb. in judicium. col. 20. n. 38. de action. Bart. in l. restra- mento ff. de cond. & dem. & in l. cum pater §. cer- tam. ff. de legat. 2. gloss. in clem. 2. vers. sanctio- ne. de vit. & honest. Cleric. Felin. in cap. causam. col. 3. vers. limita oſtavo. de rescript. Dec. in l. fa- ctum. §. in poenibus. n. 6. ff. do R. I. Ratio, quia quando una dispositio extenditur ad alios casus, non censetur facta extensio quoad poenam. Joh. Andr. in c. dispensia. §. reus quoque. de rescript. in 6. Abbas in c. fin. col. 4. defer. & in cap. prout. col. penalt. de dolo. cap. 1. col. fin. de locat. Domini- nic. in cap. si forte. col. 2. de elec. in 6. Jas. in l. non dubium. C. de LL.

Limita (1.) nisi Lex ulterius disponendo pro- cedat, vel (2.) nisi concurrat favor publicus. Lu- doy. Gomez. ad §. poenales. n. 39. Inst. de action. vel (3.) nisi concurrat honestas. Gloss. & Dd. in l. miles. de rejudic. & in l. illud. verb. alia causa. C. de SS. Eccles. facit bene textus in l. fin. C. de fru- citib. & lit. expens. vid. & Galiaul. in repet. l. cen- turio col. 6. n. 40. ff. de vulg. & pupill. subſtit.

Declarata procedere in mero privilegio, secus vero in privilegio qualificato, ut est in illo, quod corpori juris insertum est, quia de illo judicatur, ut de Jure commun. ut ait Dec. in cap. de causis. in fin. de offic. delegat. & idem lata fieri debet extenſio. Card. in cap. ignorancia. dist. 28. Card. Za- barell. confil. 52. col. 2. Gloss. & Bart. in Auth. quas actiones. C. de SS. Eccles. col. 2. vers. secundo quero. Anton. de Butrio in cap. olim notab. 3. de V. S. Arerin. in l. cum lege. ff. de testamento.

IX.

Quoties agitur de poenæ quantitate, toties illa non major esse potest delicto l. 31. in fin. C. de E- pisc. & Cleric. ratio consistit in proportione ob- servandâ inter delictum & poenam. Exemplum est in l. 5. in fin. C. de SS. Eccles. & apud Mev. P. 8. dec. 42.

Limita, nisi alter velit publica utilitas & tran- quillitas.

Ex eodem crimenem nemo sàpè puniendas est. l. 14. de accusat. l. 6. circa fin. naut. camp. stabul. l. 24. C. de poen. cap. at si Clerici. 4. in fin. de judic. Welenb. 1. confil. 43. n. 105. iterutnque confil. 239. n. 37. ubi adducit cap. At si clericis. in fin. de judicis, cum pluribus autoritatisibus. Unius enim delicti non possunt esse due poenæ. ev. ὅτι πονεῖ, inquit Arist. unius delicti una poena. Cujac. ad l. 16. 18. Pauli ad edict. in l. 2. de serv. corrupt. maximè si delicta sint ejusdem generis. Bart. Bald. & Dd. in l. 1. si qui reus. de publ. judic. Speculat. de expens. n. 3. & de accu- sat. §. 5. Bart. & Alex. in l. 3. sepulchr. viol. & in l. Senatus de accusat. Bald. in l. cuius de furt. l. qui- canque 4. C. de serv. fugitiv. l. ergo 13. eod. lit. Welenb. 1. conf. 22. n. 19.

Declarata procedere regulam, quando unus est titulus criminis, ita ut ex una causa omnes a-

(K)

ctiones

ctiones suam originem habeant, prout latius deducunt Bart. in l. 1. §. unde. n. 3. per ibi allegata. ff. de publican. gloss. in §. fin. ad verb. consumit. Inflit. si quadrup. paup. feciss. dic. Dec. in l. nunquam. n. 2. de R. I. cum hoc casu unius electione reliqua consumantur. l. 3. §. fin. l. licet. 6. §. possumus. q. ff. naut. coupon. fabul. l. quam. 3. in princ. de O. & A. secus vero quoties ex diversis delictis vel factis oriuntur, cum eo casu pena una remedium aliud aliamque actionem vel penam non tollat. l. nunquam plura 2. de privat. delict. Carpzov. p. 4. Jurispr. forens. confit. 42. defin. 6. n. 4. atque ita in pena duplicita, quæ diversum effectum respicit, regulam fallere post Marant. in Specul. p. 4. defini. 1. n. 20. retulit idem Carpzov. p. 4. Jurispr. forens. confit. 42. defin. 1. n. 7. ac hoc in sensu procedit illud quod dici consuevit, quod qui in multis offendit, dignus etiam est, ut pena multipli cœstigetur. c. cum aeterni. i. de sent. & re judic. vid. Osterm. in rati. Infl. ad §. 2. Infl. de injur. Ita condemnatus civiliter propter interesse partis ad penam dupli vel quadrupli potest nihilominus criminaliter puniri propter lesionem seu violationem securitatis publicæ, nam civilis actio non tollit criminalem. Perez. C. de superexaction. n. 3.

Limita tamen in Ecclesia; hanc enim plures penas imponere solere uni delicto, quando delicti gravitas ad sit, ex c. quorundam de Judais probat Tiraquell. de poen. temp. c. 49. n. 16.

XI.

In poenis sufficit etiam minimam penam exsolvi, & minima tollit majorem debitam. l. quod Senatus 6. ff. de injur. Alex. conf. 35. piso. num. 7. volum. 2.

Declarata hoc procedere, quando minor pena est imposta extra ordinem, quam delicto debetur. Bald. in l. nullum 12. n. 4. C. de testib. secus si par esset, & poenæ responderet Wefenb. i. conf. 43. n. 109. Hinc & per multæ impositionem extraordinariam non tolli poenam lege statutam ordinariam, tenent Bald. in d. l. nullum 12. n. 4. C. de testib. per gloss. fin. ibid. & l. 2. C. de sportul. Bart. in l. ancilla. n. 21. C. defurt. & in l. ubi. Cod. de fals. n. 2.

XII.

Poenam solutam vel præscriptam, vel satisfactum esse de criminis procedunt à pari. l. sed si unius 17. §. si ante 6. ff. de injur. Bald. in l. si eum, in pr. ff. si quis cauit. Wefenb. i. conf. 5. n. 33.

XIII.

In poenam nemo facit alium interficere, nisi ad id speciale mandatum habeat. gloss. in l. 3. §. si procurator. ff. quod quisque jur. statuer. in alter. Alex. conf. 108. n. 6. ver. sed de jure communi. lib. 6. Paris. conf. 110. n. 7. lib. 3. Roland. à Valle conf. 71. n. 41. lib. 1. Farin. i. conf. 89. n. 17.

XIV.

De poena imponenda ubi agitur ex aliqua speciali constitutione, omnes qualitates debent verificari, de quibus in ipsa constitutione mentione fit. Joh. Andr. in c. i. de homic. in 6. quem text. dicit esse singularem & ab omnibus approbatum, Tort. int. Conf. Anton. de Bute. conf. ult. n. 1. in fin. Jul. Clar. lib. 5. §. fin. pract. crim. quest. 85. n.

19. Dispositio enim, quæ comprehendit aliquos causas, non recipit casus continentis poenam, quia sunt diversæ naturæ. arg. l. si preses 32. ff. de pan. Bart. in l. in testamento. & in l. multa. ff. de condit. & demonstr. Dec. in l. falso. §. in poenâlibus. ff. de R. I. Unde & Lex vel Constituto, quæ alias ex identitate rationis extendit, nunquam respectu poenâ extenditur, ut per plura probat Ias. in l. cum quidam. col. 2. vers. ad ipsam regulam. ff. de liber. & pochum. Ludov. Gomez ad §. fuerat. Inflit. de action. n. 12.

XV.

Poena amore justitia, non amore ipsius poenæ est inferenda, cap. ult. §. ex his. 23. quest. 4.

XVI.

Poena augetur iterato delicto. l. 1. ff. de jure patronat. l. 3. §. si plures 6. ff. de re milit. l. quicunque 4. C. de serv. fugitiu. gloss. in l. si diutino. ff. de pan. ibique Bart. gl. in l. fin. verb. Exempto. C. de Commeat. lib. 12. Alberic. in l. capitalium. §. grassetores. ff. de pan. Salicet. in l. servos. n. 5. ad leg. Jul. de vi publ. Castr. in d. l. 3. n. 7. Cod. de Episcop. and. Tiraquell. in tract. de pen. temp. cauf. 10. n. 4. vers. verum fitales. Pacian. i. conf. 116. n. 28. Nicol. Reusner. l. 2. decis. 20. n. 6. Anton. Gomez. ii. de delict. cap. 3. n. 60. in fin. & tit. defurt. n. 5. adeò ut etiam delictum, alias non capitaliter punendum, propter reiterationem fiat capitale. Bald. in l. licitatio §. quod illicite. ff. de publican. & veligal. Lucas de Penna in l. unie. C. de superexad. lib. 10. Paris. de Puteo in tract. syndicatus. verb. poena. cap. 8. n. 13. Farin. in praxi crimin. lib. 1. iii. 3. quest. 23. dissent. de praxi Curia Romana. n. 7. Joh. de Plat. in l. omnes. C. de delator. n. 16. Dif- fident Carpzov. part. 2. qq. Crimin. 76. num. 42. & seqq.

XVII.

Poena poenam non consumit. l. si servus 48. ff. ad L. Aquil. l. Neratius 11. §. 2. ff. de serv. corrupti. l. nunquam 60. ff. de oblig. & aff. l. vulgaris 21. in fin. pr. ff. de defurt. l. si suprum. 25. l. pater 41. ff. de injur. Carpzov. p. 3. in criminal. quall. 132. n. 63. singulis enim delictis singulæ poenæ competunt, maximè quando ex illis distinctus ac separatus resultat effectus. Reusner. lib. 2. decis. 20. n. 5. conf. Rac. meas p. 25. tb. 69. & seqq. p. 236. & alibi.

XVIII.

Poena ob dignitatem minuitur, cap. ult. ibi: volentes tamen Nobilitati parcere. ibidem gloss. in verb. nobilitati. de pen. l. sacrificij penam 6. in pr. ibi: pro qualitate personæ. & §. i. ibi: aut fibo- nistiori loco natu. ff. ad L. Jul. pacidat. l. ult. ibi: si fordidiori loco. ff. de incend. ruim. naufrag. Alber. in l. illicitas. §. qui universas. in fin. ff. de offic. Præsid. Tiraquell. in tract. de pen. temp. cauf. 31. n. 1. & seqq. D. Theodoricus dis. crimin. 10. tb. 4. lit. D. hinc Decuriones etiam ob capitalia criminis capite non plectuntur. l. 15. de pen. sed propterea faltem deportantur aut relegantur. l. 6. §. 2. de Interdict. & Relegat. neque etiam torqueri possunt l. 33. C. de Decur. nisi falsum. Instrumentum confecerint. l. 21. C. ad L. Corn. de Fal. fustigati tamen possunt. l. 40. C. de Decur.

Limita,

Limita, nisi in casibus, ubi nobilitas vel dignitas delicta augere solet, l. quædam delicta 14. ubi Bart. & Alberic. de pœn. l. 2. l. omne delictum 6. ff. de re milit. Bald. & Afflict. in cap. 1. §. si quis verò temerario de pac. juram. firm. Petr. de Bella Perric. Jacob. Butrigar. in l. nemo C. de Summ. Trans. verbi gratia, quando delictum caderet in contumeliam & dedecus dignitatis, Bart. in d. l. quedam. Alex. in l. 2. paulo ante fin. Cod. ut nemo privatus, vel quando reus in delicto perseveraret, & contumax esset. Felin. in cap. Pastorale. n. 3. de offic. deleg. per text. in cap. 2. in fin. eod. in 6. Afflict. in c. 1. n. 97. in fin. & n. 98. de pac. juram. firm. Luc. de Penna in l. conductores. col. fin. vers. & intellige. C. de conduct. & procurat. lib. 11. Hostiens. in cap. ea que. n. 11. de stat. Monach.

Limita (2.) quod minuatur poena ob dignitatem lèdientis: nam ob dignitatem lèsi, potius augetur l. 42. C. de Decur.

XIX.

Causa poenæ infamia, non tempus poenæ. Hinc licet delicto famoso temporalis imponatur relegatio, infamia rei tamen est perpetua & durat finito tempore poenæ. Perez. C. de his qui in exilium dati sunt. n. 5. 6.

XX.

Poena non debet esse præmiū. Hinc ignominiosè missus miles à munericibus civilibus non est immunitus l. 1. C. de his qui non implet stipend. Neque enim in commodum cedere debet, quod deberet in poenam retorqueri. cap. 5. X. de Donat.

XXI.

Quoties in causis fiscalibus & publicis commis- sa est rapina, Reip. debet acquiri poena.

Limita: si ad tertium pertineat res ablata ejusque periculum, ratio postulat, ut illi poena applicetur, & si ad injuriam passum pertinet periculum, & tunc isti mulæta acquiritur l. 3. C. de Na- vicular.

XXII.

Poena unius multorum est metus, l. 1. C. ad l. Jul. repetund. l. si vindicari 28. C. de pen. cap. si- cut 13. extr. de jurejur. cap. ult. extr. de stat. Mo- naeh. cap. sed liberandam 17. extr. de Judeis & Saraceni. cap. 1. extr. de maledic. cap. 1. extr. de Excessi. Prelat. cap. 1. §. cum igitur. de homicid. in 6. Clem. 1. de offic. ordin. Extravag. dierum in pr. de pen. cap. pen. disf. 45. c. frater 52. in fin. 16. quæst. 1. Bæckel. intrat. de public. judic. in præ- log. vid supr. lib. XI. cap. Maleficium.

XXIII.

Non omne quod veritum est fieri, lege huma- nà si fiat, irritum quoque est, nisi & hoc Lex ad- diderit aut significaverit, Hugo Grotius lib. 2. de Jure bell. & pac. cap. 5. 11. 14. Unde etiam nec va- fallus ex omni causa & admissio feudo privatur, §. 2. vers. illud enim 2. F. 24. & pr. 1. F. 21. multa enim in jure culpantur, quæ tamen non puniun- tur, l. 24. §. 5. ff. sol. marit. l. 14. §. 14. de reli- giosis. l. 3. §. 4. de sepulchr. violat. ita culpatur pro- digalitas, §. ult. Inst. de his qui sunt sui vel alie- ni jur. sed non puniuntur, l. 25. §. 11. l. 31. §. 3. ff. de petit. hered. ita culpatur furtum rei empte, sed soluto pretio non coeretur, l. 14. §. 1. de furt.

XXIV.

Qui non habet in ære, luat in corpore, l. si quis 7. §. 3. ff. de jurisdict. l. 1. §. ult. de pœn. l. si quis injuriam 35. ff. de injur. Anton. Faber in rational. ad l. 6. §. 9. ff. de offic. Presid. Ubi qui ad ponam per solvendam inopia laborare digno- scitur, corporis sui correctionem patiatur, ad el. text. 2. F. 53. §. 1. vers. qui verò ibi.

Declarata hanc regulam procedere (1.) in de- licitis, ex quorum causa quis criminaliter con- veniri potest, Bachov. ad l. 6. §. 9. de offic. Presid. & in Com. ad l. 7. de jurisd. imò etiam ratio- ne maleficiti & dolii, non ex debito simplici, Nicol. Boër. decif. 349. num. 8. & n. 10. pag. 727. fecus est in mulæta, ubi egestas sine inopia re- missionem operatur. l. 6. §. ult. de offic. Presid. ubi Ant. Faber in rational. (2.) rebus adhuc integ- ris, ita ut tum vel pecuniariam mulætam irro- get Magistratus, vel corpus coeretur: ubi enim semel mulæta irrogata, ea non facile in corporalia mutari debet, Bach. d. loc. Vid. supr. lib. 10. c. Luiro. (3.) fallit in inferioribus judicibus, qui non possunt in defectum pecuniæ dictare poe- nam corporis afflictivam. Knichen. de Saxon. non prov. jure cap. 5. n. 482.

XXV.

Poena privationis non est imponenda, nisi iure expresso de ea cautum sit, Nov. 12. cap. 3. §. cum igitur. cap. illa. 2. in verb. cum nusquam in- veniatur. Ne sède vacante. l. & sequi. 14. §. Di- vus 14. de religiosis. & sumpt. fren. Hart. Pistor. 2. quæst. 30. n. 13. Berlich. 4. concl. 31. n. 4. vers. sex- to. Carpzov. 4. consit. 43. defin. 8. n. 3. Segura in tr. de bonis marit. & uxoris. n. 2. p. 458.

XXVI.

Poena par constringit facientem & consentientem, cap. notum 10. in fin. 2. quæst. 1. cap. o- mnes 26. 17. quæst. 4. cap. 1. extr. de offic. deleg. cap. ut Clericorum 13. extr. de vita. & honest. Cle- ricorum. cap. excommunicamus 13. extr. de ha- ret. cap. qui cum 4. extr. de furt. cap. si quis 4. extr. de purgat. Canon. cap. nuper 29. cap. quan- ta. 47. extr. de sentent. excomm. & opem- dantem, cap. sicut 6. extr. de homicid. occa- sionem enim causa praestans, cum eo, qui illam causam praestat, pari poenâ punitur, cap. pres- byterum 70. extr. de homicid. Sicuti qui homicidii cauam præstuit cum eo, qui homicidium com- misit, cap. suscepimus 10. extr. de homicid. v. na- rem. nosfr. 4. th. 42. p. 137.

XXVII.

Crescentibus delicti poena sunt exasperandæ. l. aut facta. 16. §. ult. ff. de pen. l. ult. C. de incep- tio. nupt. c. cum nobis 10. extr. de judic. cap. ult. extr. ut lit. non contemp. cap. cum super 2. extr. de tesi. cog. cap. Clericos 3. extr. de cobab. Clericorum. cap. ult. extr. de pen. Ludov. Gilhausen. in viri- dar. c. 7. lit. C. pag. 588. ratio est, ut unius poena metus esse possit multorum, l. 1. C. ad Leg. Jul. re- petund. & supr. axiom. 17.

XXVIII.

Obligatio ad poenam succedit aliquando ob- ligationi facti, l. 6. & 9. ff. de serv. export. Excipe, nisi pactum sit ipso jure nullum, dd. II. & l.

34. §. omnem. l. libri. 71. ff. de contrah. empt. Schurff. l. consil. 11. Welsenb. 3. consil. 131. n. 151.

XXIX.

Quoties poena contractui per pactum adjecta, toties actio nihilominus manet rei persecutoria, quia poena hoc casu cedit loco rei; nam debetur ex conventione inita, non ex lege.

XXX.

Quoties poena adjicitur facto, toties ejus determinatio est in arbitrio contrahentium, quia facta sui natura sunt incerta, hinc illis expatio contra-hentium poterit poena adjici. Ita si quis mihi promisit extrire aedes, valet hujus pacti promissio sub quacunque poena.

XXXI.

Quoties adjicitur poena quantitatib; toties non debet excedere legitimum usurarum modum, l. cum allegas 15. C. de usur. quia alioquin induceret usurariam pravitatem. Exemplum est in mutuo, cui poena adjicitur. Conf. l. 9. C. de non num. pecun.

XXXII.

De poenis infligendis iudex non tenetur sequi Moysi Leges judicarias. Johann. à Sande lib. 5. tit. 9. definit. 9. ubi id autoritate Melanchthonis, Chemnitii & aliorum Theologorum confirmat. pag. 592. Licet enim quod morale est in Legibus Mosaicis sit immutabile, adeoque constanter observandum, id tamen haec tenus admittendum, ne transgressores Legis moralis dimitantur impuniti; nec sequitur inde poenam pro ratione circumstantiarum, temporum, locorum & Rerum publicarum non posse variari aut menui. Sand. d. loc. vid. supr. lib. X. cap. Lex.

XXXIII.

Poenam non est afficiendus, qui nihil admisit, l. 2. §. pen. & l. 6. de decur. l. 22. C. de pen. §. sed nos 4. Infl. de Sct. Tertull. ibi: quid enim peccavit. 2. feud. 19. in fin. nec indignus est misericordia, qui alieno virtu laborat, l. 6. C. de naturalib. liberis.

Excipe (1) in liberis incestuosis. N. 89. cap. ult. (2) in liberis reis criminis laxe Majestatis, l. 5. §. l. C. ad L. Jul. Majest. conf. can. sine culpa, 23. de R. l. in 6.

XXXIV.

Poenam, quae in fraudem legis adjecta censetur, non stringit, l. unic. C. de his que pœn. nom. Gail. 2. obser. 145. n. 5. & 7. quod enim non potest fieri per viam dispositionis, non potest etiam fieri per viam conditionis poenalis, l. Sejns & Augerius 27. ff. ad L. Falciid. & ibi Bart. ne per indirectum concedatur, quod directo est prohibitum, Jas. conf. 40. n. 3.

XXXV.

Poenæ non solent repeti, cum sunt dependæ, l. 42. l. 49. ubi int. de condit. indebit. Intellige scilicet si fiscales sunt, non etiam si conventionales.

XXXVI.

Poenam debet imponi secundum qualitatem facti, Extrav. sifratrum. §. quia in fin. ne sedc vacant. & impenditur pro delicti qualitate, argum. c. pro qualitate 7. 26. quest. 7. Siquidem ubi poena inferenda est, multa considerari debent, videlicet dignitas, cap. contumaces 21. distinct. 50. cap. quisquis 13. 2. quest. 8. divitiae sive nobilitas, cap. qui contra 32. 24. quest. 1. paupertas, d. c. qui contra.

ordo cap. cum beatus 8. distinct. 45. Religio, cap. quidam Monachorum 10. 18. quæst. 2. mentis infania, cap. si quis insaniens 12. 15. q. i. etiam antequam infligatur, imo causa, persona, locus, tempus, qualitas, quantitas, eventus attendatur. cap. aut facta 19. §. sed bac de penit. dist. 1. cap. ult. de transact. cap. querenti 20. de V.S. Unde & qualitas delicti maximè poenam aggravat, cap. non afferamus 21. 24. quæst. 1. cap. ult. extr. de clandest. def. spons. poena enim quandoque aggravatur, ut exercit. incutiat metus, cap. frater 10. in fin. 17. quæst. 4. cap. raptor 34. 27. quæst. 2. Sic sapientissime etiam persona augetur, cap. cum illorum 32. extr. de sentent. Excommunic. interdum aggravant eam & circumstantia, cap. Excommunicamus 13. extr. de hac. ret. quandoque etiam circa circa poenas imponendas parcitur, cap. ult. extr. ut lit. non. contes. hinc & Laicis mitiorem imponitam esse poenam, quam Clericis, text. est in cap. quæstum 7. extr. de penit. Siquidem poena quandoque varia est, quam consequitur varietas personarum in eodem peccato, cap. fraternitas 11. 12. quæst. 2. cap. 1. in fin. 10. quæst. 6. ac una altera sepe est major diversimode, videlicet ratione effectus, cap. corrispondunt 17. 24. quæst. 3. ratione durationis, c. si Episcopus 7. distinct. 50. ratione asperitatis, c. si habes 1. 24. q. 3. ratione opprobrii, circumcelliones 1. 23. q. 5. vid. Welsenb. parat. de pen. n. ult. cum citata.

XXXVII.

Poenam quam intulit, ipse patiatur, qui non probaverit, quod objectit, cap. Paulam 6. in fin. 2. quæst. 3. cap. qui 4. 2. q. 8. cap. ibi t. 3. quæst. 8. Poena enim talionis puniri debet, qui non probat, quod contra alium intendit, cap. 1. extr. de columnat.

XXXVIII.

Poenam debet coerceri, qui non possunt præmis induci ad observantiam juris, Clem. cupientes, in princ. de pen. id est enim mali poena afficiuntur, ne multiplicentur. cap. est inusta 33. 23. quæst. 4. & poena temporali puniuntur, quos timor Dei à malo non revocat, cap. ut Clericorum 13. extr. de vit. & honest. Clericor.

XXXIX.

Poenam non debet converti in culpam, c. unicam, extr. de purific. post part. neque etiam debet trahi ad gratiam, c. inter 2. extr. de translat. Episc.

XL.

Illa poena reo est infligenda, quæ magis timeatur, cap. ult. extr. ut lit. non contes. id est enim aliquis timore poena coercetur, cap. literas 14. extr. de præsumpt. & delinquentes poenam debita puniuntur in aliorum exemplum, Clem. unic. de reßlam. Quod majus itaque delictum, eo graviores etiam poenam meretur, cap. quia 16. vers. à capite, dist. 50. & multis præsumens offendere, multiplici poenam castigetur, c. 1. in fin. de sent. & re judic.

XLI.

Poenam debet præcedere monitio cap. reprobabilis 26. extr. de appell. vid. supr. lib. XI. cap. monitio.

XLII.

Poenæ possunt commutari, cap. ult. extr. de malefic. nempe ab eo qui jura superioritatis habet, post Ilerniam, Tapiam, Knichen de Saxon. non provov. jure. c. 5. n. 473. pag. m. 297. ac poena cum poenæ

pœna compensatur cap. constitutis 7. extr. de pœn. hinc si gravior pœna, quam lex vult, reo imposta sit, videtur cum eo super infamia transactum, ita ut infamis non fiat l. 5. de Decur. l. 15. ad municip. pal. l. 13. §. pœna. de his qui nor. infam.

XLIII.

Pœna quandoque indicitur ad cautelam. cap. significasti 18. extr. de homicid. ac facit sapissime pœna sapientem, qui stultus erat in culpa. c. qui 10. disp. 38. cap. scius 18. in fin. 27. q. 1.

XLIV.

Pœna cessat deficiente probatione, cap. ult. 32. q. 5.

XLV.

Pœnarum compendia non pertinent ad privatum, sed fisco querenda. l. 5. C. de modo multilatrum, vel pauperibus, l. 2. C. de Episc. aud. vel alii causis necessariis, l. 2. in fin. C. de Alieat.

Intellige nimurum directò; indirectè enim & per consequentiam potest commodum sentire, c. l. 6. 22. ibi infanta. Anton. Gothofred. disp. 7. tbes. 8. lit. D. ubi pro infamia legendum esse infanta, docet idem Anton. disput. 8. tbes. 5. lit. e. in fine.

XLVI.

POENA præsupponit culpam [aliquid] fraus est. 131. in pr. de V. 8. Dec. in l. 1. n. 67. C. qui admitt. ad bon. poss. D. Thom. 2. 2. quest. 108. art. 4. in solut. & 112. quest. 87. art. 7. & 8. Sot. de Justit. lib. 1. quest. 6. art. 5. col. 2. vers. profecto. & vers. verumtamen. Sylvestri in sum. verb. pœna. num. 25. Covarruv. var. lib. 2. cap. 8. in princip. & num. 1. vers. tertio. Menoch. conf. 626. num. 16. Surdus decis. 277. num. 19. Gutier. canon. lib. 2. cap. 30. n. 12. cum seqq. Quia pœna propriè non dicitur, nisi quæ imponitur propter culpam, D. Augustin. lib. 1. retract. cap. 9. quem refert Ludovicus Carbon. de Legib. lib. 8. disp. 1. vers. Tertiò notandum, & ante illum Alfonsus de Castro de Lege pœnali lib. 1. cap. 3. [Neque etiam pœna sine fraude esse potest, cum cessante dolo, de pœna quadam tractari incivile esset, Bart. in l. 1. §. non autem ff. si quis testam. liber. Alexand. conf. 177. col. 2. vers. & pro hoc patet. lib. 5. Corn. conf. 205. col. 2. lib. 10. Dec. in cap. cognoscentes. col. 5. vers. ad superiorius dicta. de conflit. Cravett. conf. 219. num. 15. Consil. Arg. 1. conf. 41. num. 15. Quapropter ea nec in ignorantie recipi dicitur, Zabarell. in elem. 2. col. 1. de heret. Felin. in cap. cognoscentes. de conflit. in 6. Menoch. 2. arb. jud. cas. 185. n. 4.]

XLVII.

POENA ex culpa & delicto debet commensurari, sive culpa respondere, l. per spicendum 11. & l. 13. ff. de pœn. l. 6. ad l. Jul. peculat. l. sancimus 22. C. de pœn. cap. non afferamus stateras 21. in fin. 24. quest. 1.

cap. quæsivit 2. de his quæ sunt à majori parte Capit. cap. felicis 5. §. illud autem de pœn. lib. 6. c. sicut dignum 6. extr. de homicid. ubi Prob. ad Monachum num. 12. Cravett. cons. 46. num. 15. ubi ait, quod si delictum est parvum, pœna debet esse modica, & è converso, Mench. illust. quest. cap. 8. n. 51. & cap. 24. num. 17. Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 90. n. 38. Bertazol. in repet. l. si quis major. Cod. de transact. num. 68. Thom. de Thomasset. in floribus Legum, reg. 216. Farinac. in praxi crimin. p. 1. quest. 4. n. 10. & quest. 17. n. 9. Card. Tuschi. pract. concl. tom. 6. conclus. 211. per totam. Surdus cons. 250. n. 10. & cons. 321. n. 53. Sigismund. Scacc. de judic. lib. 1. quest. 58. n. 12. Joan. Mar. Novar. quest. forens. lib. 1. q. 25. n. 7. & quest. 151. num. 12. in fin. [Weselb. 1. cons. 43. n. 130. Carpz. 2. quest. crim. 89. n. 39. Pœna enim æqualis esse debet, ubi par delictum est. l. si quæquam 31. in fin. C. de Episc. & Cleric. ubi Imp. ad illud Lucani lib. 5. respexisse centent Becc. cent. 3. epist. 45. & Grot. in flor. Spart. ibid. Autb. presbyteri. Cod. de Episcop. & Cleric. & delicto proportionari, cap. ult. §. premissi. & §. illud. de pœn. in 6. c. quest. 2. extr. de his quæ sunt à majori. cap. ult. extr. de stat. Monach. cap. pœn. 18. §. atque ideo. de penit. disp. 1. ne major ea sit delicto, arg. l. 6. in princ. ff. ad Leg. Jul. peculat. l. rescriptum 6. de his quib. ut indign. Philipp. Matth. ad l. 56. de Reg. Jur. n. 46. Quapropter nec delictum repetitionem & persecutionem rei, quæ aliunde delinquenti debetur, impedit dicitur in l. 4. de contr. tut. act. interdum tamen non factum solum, sed & adjunctus Legum contemptus, qui in rebellione incidit, inspicitur textus notabilis in l. 20. ibi: ut quileges transgrediuntur. C. de heret. confer l. 6. C. de divers. rescr.]

XLVIII.

POENA debet tenere suos autores & delinqventes. l. sancimus 22. C. de pœn. l. absente 5. ff. cod. tit. [l. si quis in suo 33. §. leg. i. C. de inoffic. testam. l. ob maritorum. 2. Cod. ne uxor pro marito. l. si pœna 20. l. crimen 26. ff. de pœn. l. 3. §. quod pater 5. ff. de mun. & honor. l. actione 65. §. diximus 3. ff. pro soc. l. generali 24. §. ult. ff. de rit. nupt. l. mariatus 52. ff. solut. matrim. cap. quæsivit 2. extr. de his quæ sunt à majori. c. si compromissarius 37. de Elec. in 6. Jul. Clat. lib. 5. sentent. §. ult. quest. 86. in pr. Covarruv. 2. variar. resolut. c. 8. n. 1. Prosper. Farinac. in praxi crimin. lib. 1. tit. 3. quest. 24. num. 1. Hieron. Magon. decis. Lucens. 27. num. 1. p. 1. Rolandus à Valle vol. 4. conf. 78. n. 3.] Zabarell. conf. 44. in pr. Roman. conf. 487. In cap. (K) 3. su,

su, in pr. Bertazol. in l. si quis major. C. de transact. num. 11. Menoch. cons. 123. num. 7. in subscript. Escob. de ratiocin. c. 42. num. 7. Cardinal. Tusch. tom. 6. lit. P. conclus. 212. per totam. Sebastian. Guazzin. de defens. reorū. p. 2. defens. 33. c. 2. per tot. Noxa enim caput sequitur, l. crimen 26. ff. de pœnis. l. rem mibi 21. ff. commodati. §. omnis 5. Institut. de noxalib. actionib. cap. 1. de injur. Surdus de aliment. tit. 1. quest. 38. num. 30. Farinac. in prax. crimin. p. 1. quest. 23. num. 1. [Et nunquam in heredes transit, l. 20. de pœnis. inde dicitur æstimatio delicti, in l. 41. in princ. ff. de pœn. quæ cùm præter quam à debitore exigi non debet, l. 6. ff. de negot. gest. utique nec poena aliis quam ipsi santi infligi potest, Petr. Theod. in Colleg. crim. disp. 10. tb. 3. lit. a.]

Unde nullum pro alterius delicto puniendum esse, probatur ex illo Ezechielis cap. 18. *Anima, que peccaverit, ipsa morietur, refertur in cap. jam itaque 8. 1. quest. 4. & in cap. si babies. 24. quest. 3. & in cap. quæris 12. de consecr. dist. 4. Item ex illo Exodi c. 23. *Insontem & iustum non occides, & Daniel, c. 13. Innocentem & iustum non interficies, & Job, cap. 4. Quis enim unquam innocens periit? aut quando recti deleti sunt? [& Psal. 83. Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia, & Psalm. 15. Judica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum.] Latè Castrensi. consil. 424. Quia scio. num. 6. & 7. lib. 1. ubi ad multa infert Clarus, in praxi. §. fin. quest. 86. Cardin. Tusch. d. tom. 6. lit. P. concl. 212. num. 4. cum multi seqq. Far. in prax. crim. p. 1. q. 24. n. 1. cum seqq. [Hinc nec Dominus pro delicto famuli sui, l. 1. §. dejecisse 12. & §. quoties 13. ff. de vi armat. cap. cum ad sedem 11. de resist. spoliat. cap. cum quis 23. de sentent. excommun. in 6. Bart. in l. ne quid. n. 1. ff. d. incend. ruin. & naufrag. Julius Clar. d. quest. 86. vers. hinc infertur, nec filius pro delicto patris tenentur, l. 2. §. nullum patris. 7. ff. de decur. l. crimen 26. ff. de pœn. l. filiam 9. l. Emancipatum 7. §. ult. ff. de Senator. l. quoties 21. ff. de noxal. act. t. t. Cod. ne fil. pro patr. Gigas de crim. laf. Majest. lib. 3. tit. de pœn. quas filii incurruunt, sicut nec vice versa parentes ex delictis liberorum pœnam aliquam incurruunt. Farinac. in princ. crim. d. lib. 1. quest. 24. num. 2.]**

Intellige hoc verum esse, accepta pœna, prout est culpæ correlativa & prout importat rationem pœnae, per quam justitia & qualitas reparatur: nam si pœna accipiatur sub ratione medicinæ, ut quis minori bono privetur, & in majori augetur, vel data justa causa ad majorem Rei-

publicæ utilitatem, ut dum unus torqueatur, cæteri cautiūs & promptius à criminibus abstineant, non inconvenit, ut unus pro alio puniatur pœna temporali, non tamen æternâ, nec spirituali ad salutem animæ pertinente; ita Gloss. verb. de quarta, in sum. 1. qu. 4. D. Thom. 1. 2. quæst. 85. art. 8. in ejus solut. & in respons. ad 1. & 2. 2. quæst. 108. art. 4. in ejus solut. Covaruv. var. lib. 2. cap. 8. num. 1. vers. quarta, juncto vers. quinto. Castrensi. de justa here. tico. punit. cap. 31. Thom. de Thomaslet. in florib. Leg. reg. 228. Gutier. canon. lib. 2. t. 30. n. 25.

Limita I. nisi delinquens mortuus sit post sententiam, quæ vires rei consecuta est. Tunc enim ad heredes pœna transbit, eò quod hi securâ condemnatione incipiunt teneri ex quasi contractu, ut post sententia celebrato. l. 3. §. 11. ff. de pecc. 1. 2. de prætor. stipulat. Vasquez. illu. fr. controvers. 96. numer. 7. Farinac. in praxi crimin. quest. 10. n. 45.

Limita II. ubi pœna ipso jure imposta ad heredes transit, l. commiss. 14. ff. de publican. & reueligat. l. 1. §. an bone 1. ff. de jure fisci. l. in heredem 8. ff. de calum. l. caus. 22. ff. ad SC. Syllan. Dd. in cap. fin. de prescript. l. 3. §. quod autem 5. ff. quod quaque jur. gloss. singularis ibid. verb. hered. & Jas. n. 2. Bart. in l. si quis iniquum. §. quod autem. num. 1. ff. cod. Angel. in l. 1. C. ne ex delict. defunct. Gail. 1. obs. 87. num. 7. vid. & cap. ad aures 10. cap. in quibusdam. 12. extr. de pœn.

Limita III. si ex delicto ad heredes defuncti pervenerit, l. sicuti pœna 38. ff. de R. l. 1. 26. ff. de dolo.

Limita IV. si ex delicto imponatur pœna amissionis bonorum vel mulcta pecuniaria, cuius nomine & heredes conveniri possunt, l. 22. ff. ad SC. Syll. l. 20. ff. de accusat.

Limita V. si delicti atrocitas confisca-tionem requirat, ut accidit in crimen læsa Majestatis l. 5. & ibi Dd. C. ad Leg. Jul. Majest. & aliis, de quib. supr. lib. XI. cap. Mors. ax. pen. vers. Morte delicta &c.

XLIX.

POENA non irrogatur, nisi expresse jure caveatur, juxta autb. de non eligend. secund. nuben. §. sim autem. [Hartman. Pistor. 2. quest. 30. numer. 13. per l. at si quis. 14. §. Divus 14. de relig. & sumpt. fren. Novell. 2. cap. 3. in pr. ibi: Non fraudamus successione patres, nec est ulla lex tale quid dicens.] Mar. Ant. var. resolut. lib. 3. resol. 39. n. 11. & numer. 32. Garc. Gironda de privileg. fca

seu exempt explic. num. 563. Menoch. consil. 1032. num. 19. & consil. 1128. num. 2. & consil. 1192. n. 3. & consil. 272. num. 83. & consil. 275. num. 21. & consil. 431. num. 2. & consil. 526. num. 11. Cardinal. Tusch. lit. P. concl. 816. num. 4. Hect. Felic. alleg. 66. num. 6. vers. & est regula communis, p. 2. [Jas. in l. divortio. §. si fundum. col. 20. num. 4. ff. solut. matrim. & in l. si quis major. colum. 2. C. de transact. l. quod te. col. 12. ff. si cert. pet. & in l. i. infin. C. de transact. & in Autb. non licet. in 2. & 3. col. C. de liber. preter. Decius consil. 90. Et protenui. col. fin. p. 3. quod & in correlativis locum habere existimant Decius in cap. translato in 2. legitur. colum. fin. de Constit. per alleg. ib. Alexand. in Apofili. ad Bartol. in l. fin. ff. de acceptil. Ludov. Gomez. ad §. pœnales. Inst. de act. n. 39.]

L.

POENAM non meretur, qui facit lege permittente, l. Gracibus 4. C. ad Leg. Jul. de adulter. Decius consil. 581. Viso punito, in secundo dubio n. 9. & seq. ubi quod prohibitus molestare sub pœna, excusat, si facit molestiam licitam, Jason in l. pacto quo panam. in fin. Cod. de pact. Ubi quod is, qui promisit de rato pro minore, videlicet quod major factus ratificabit, si minor non ratificat, quia dicit se lasum, promittens de rato non tenetur, Flamin. Paris. de confident. quest. 5. num. 47. Campan. in divers. Juris Can. rubr. 11. cap. 33. num. 26. vers. insuper. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 4. resol. 42. numer. 2. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 208. per totam. Stephan. Grat. disc. forens. tom. 5. cap. 960. n. 15.

LI.

POENÆ ad alios casus non sunt extendenda, sed restringenda, l. factum cuique 155. §. in penalibus 3. ubi Decius ff. de Regulis Jur. cap. in pœnis 49. cod. tit. lib. 6. Thom. de Thomasset. in floribus Legum, reg. 227. Surdus de aliment. tit. 1. quest. 51. num. 12. Burg. de Pace consil. 8. numer. 2. Fardinac. fragm. crim. p. 1. lit. E. num. 144. cum seqq. Sigismund. Scacc. de commerc. §. 7. gl. c. num. 43. Stephan. Gratian. discip. forens. tom. 5. c. 972. n. 13. etiamsi extensio fiat ex similitudine rationis, Johan. Andr. in reg. odia, de reg. Jur. lib. 6. Duen. reg. 287. Garc. Girond. de privilegiis. seu exempt. explicat. num. 540. [Unde Baldus in l. cum proponas col. fin. C. de hered. Inst. quod in casibus penalibus extensiva interpellatio non admittatur, quia casus pœnales sunt stricti juris. Hinc vide-

mus, quod licet substitutio de uno casu ad alium extendatur, l. fin. C. de insit. & subfit, attamen ubi de odio & pœna agitur, extensio non fiat, ut loquitur Bartolus in l. Severinam, in princ. ff. de condit. & demonstr. italicet nomine venditionis & contractus comprehendatur, l. statulib. beri 29. §. Quintus i. ff. de statulib. in materia tamen pœnali stricta fit interpretatio, ut tantum pro venditione accipiatur. Italicet appellatione heredis veniat etiam heredis heres, l. fin. C. de hered. insit. in materia tamen pœnali illud non procederet, prout loquitur Bald. ad l. fin. qv. 22. per l. qui liberis 8. §. hac verba i. de vulg. & pup. subfit.

LII.

POENA mitior in delictis est in dubio imponenda & eligenda, l. respiciendum 11. ff. de pœnis. Fulgos. consil. 157. col. pen. in fin. vers. rectissimè. Menochius consil. 472. num. 16. ubi quod pœna mitior uti imponatur, in dubio retinenda opinio, Alexand. consil. 5. in fin. lib. 1. Cu. man. consil. 139. Hoc maximè num. 6. ubi quod in dubio pœna capitalis debet intellegi de minori, & qua non sit mortis naturalis, & consil. 154. Vilis. num. 3. vers. sed nec illud. Ratio est, quia major pœna est rigor, minor vero est æquitas; sed æquitas scripta præfertur rigori scripto, ergo mitior pœna eligi debet, ut ratiocinatur Baldus consil. 50. In questione n. 12. vers. quadam. lib. 1. & consil. 382. num. 16. lib. 2. Et pœna sunt mollienda potius quam exasperanda, e. pœne 18. de pœnit. dist. 1. Joh. Mar. Nov. q. for. lib. 1. q. 15. num. 7. [l. interpretatione 42. de pœn. Fachin. 1. contr. 11. Philipp. Matth. ad l. 1. de Reg. Jur. num. 21. & idem restringenda colore quilibet, & occasione qualibet arrepta, l. statulib. 14. de question. l. mores 9. §. ultim. de pœnis. Cujius in tractat. ad African. in l. 64. de furt. p. 1130. lit. B.]

LIII.

In Pœnis benignior fit interpretatio, l. pen. ff. de pœnis. cap. in pœnis 49. de Regulis Juris in 6. cap. ex literis 11. de constit. Tiraquell. in l. se unquam. verb. revertatur. num. 246. C. de revoc. donat. Thom. de Thomasset. in floribus Legum, reg. 158. Aloys. Ricc. in Praxi rerum fori Ecclesiast. resol. 303. n. 2. in 2. edit. Ugolin. de officio & potest. Episc. cap. 6. §. 1. n. 3.